

Tien varrelta.

Kymmenes vuosikokous Göteborgissa 1905. Skandinavialaisen teosofisen seksionin kymmenes vuosikokous pidettiin toukokuun 20 ja 21 päivinä Göteborgissa, Vaasankadunvarrella Valandissa. Kokoukseen oli saapunut sekt. kunniajäsen kreivinna Constance Wachtmeister sekä noin 70 jäsentä. Edustettuina olivat: Tukholman, Göteborgin, Lundin, Malmön, Falunin, Kristianin sekä Kööpenhaminan (2) looshit.

Mariniintendentti A. Zettersten määrättiin kokouksen aikana olemaan kenraalisihteerinä. Lauvantaiaamuna toukokuun 20 p. kello 10 alkoi kokous lyhyellä tervehdyspuheella, jossa hra Z. erittäinkin teroitti yhdistyksen kaikkien jäsenien mieleen näinä rauhattomuuden ja riittäisyyksien aikoina panemaan kaikki voimansa alttiiksi seuran ohjelman ensimmäisen pykälän »yleisen veljeyden« toteuttamisessa.

Puheenjohtajaksi valittiin överstilutnantti G. Kinell, Malmöstä, varapuheenjohtajaksi herra J. A. Lundgren, Kristianiasta, sekä sihteeriksi arkkitehti H. Sjöström, Lundista.

Kenraalisihteerin toimittamasta vuosikertomuksesta ilmeni että looshien luku oli 22. Jäsenluku 690. Teosofinen kustannustoimisto oli painosta toimittanut C. W. Leadbeaterin teoksen: »*Andra sidan döden*«, – (Kuoleman tuolla puolen. Ruotsinkielelle kääntänyt P. Ervast).

Samana päivänä, senjälkeen kuin valmistavat toimet olivat lopetetut, piti herra H. Erlandsson kello 1, esitelmän »Reinkarnationista«. Rouva C. Wahlberg puhui »Elämän iäisestä nuoruudesta ja Viktor Rydberg sen tulkkina«.

Kello 7.30 piti kand. Rich. Eriksen Kristianiasta julkisen esitelmän »Jeesuksen asemasta nykyisessä uskonnossa«. Esitelmä teki mahtavan vaikutuksen kuulijoihin, jotka täyttivät salin ahdinkoon asti.

Seuraavan päivän kokouksessa päätettiin muun muassa:

että seksioni vuodesta 1905 liittyy Teosofisen Seuran Eurooppalaiseen Liittoon (The Federation of European Sections T. S.)

Hallintoon valittiin kaikki entiset jäsenet. Kenraalisihteeriksi ja Seuran puheenjohtajaksi jäi siis insinööri A. Knös, varapuheenjohtajaksi med. tohtori E. Zander, kassanhoitajaksi tohtorinrouva Ellen Östberg, jäseneksi A. Zettersten ja revisoriksi C. W. Hallström. Norjan hallinnolliseksi jäseneksi valittiin uudelleen kand. Rich. Eriksen, Tanskan toldkontrollööri H. Thaning ja Suomen ritarihuoneen-kamreeri Herman Hellner. Lopuksi valittiin rahaston- ja tilintarkastajat.

Insinööri A. Knös luki sitten esitelmän »absoluuttiset ja relatiivilliset totuudet« (ehdottomat ja ehdolliset eli suhteelliset totuudet).

Seurasi sitten vilkas keskustelu herra H. Erlandssonin kysymyksestä: »Miten pitää toimia että Teosofisen seuran ohjelman mukainen työ antaisi suuremmat tulokset?«

Kokous lopetettiin kello 10 j. pp.

A. Z.

Lahja. Rouva C. Wachtmeister on Skand. seksionille lahjoittanut 250 kruunua. Nillä on aikomus ruotsinkielellä painattaa Annie Besantin teos: *Korkeamman elämän lait*.

Uudesta Zealandista mr C. W. Leadbeater on lähettänyt tarjoumuksensa saapua ensi kesänä Skandinaaviaan. Hallinto on pyytänyt mr L. vierailemaan T. seksioniin lokakuussa v. 1906 kolmen viikon ajaksi.

(Teosofisk Tidskriftistä lyhent. suom:

Martti Humu.)

Metapsykiikka. Professori Charles Richet Parisista, joka prof. Barrettin jälkeen valittiin Lontoon Psykkisen Seuran puheenjohtajaksi, piti viime helmikuun 6 p:nä tervehdyspuheensa ja ehdotti siinä, että yliaistillisten tutkimusten uudelle tieteenhaaralle annettaisiin uusi nimi »metapsykiikka« (kreikk.

sanoista *metá tá psykika*, »sielullisten asiain yläpuolella«). Tämä tapaus muistuttaa sängen paljon sitä, jolloin toht. James Braid ehdotti, että keinotekoista unta kutsuttaisiin hypnotismiksi. Hypnotisen unen ilmiö oli sama kuin Mesmerin tutkima magnetinen uni; mutta Mesmer oli puhunut eläimellisestä (animalisesta) magnetismista, joka nukuttajasta virtasi nukutettavaan, ja Braid ei sitä selitystä hyväksynyt. Nyttemmin ovat taas useat tulkijat huomanneet, että magnetinen fluidumi todella on olemassa, joten Mesmerin selitys ei ollutkaan niin hullunkurinen kuin Braid otaksui. Mutta Braidin »keksintö« vaikutti sen, että oppinut maailma myönsi hypnotisen ilmiön olemassaolon, ja vielä tänäkin päivänä selitetään hypnotisia ilmiöitä useimmiten yksistään »suggestionin« eli mieleen nostattamisen aiheuttamiksi. Epäilemättä molemmissa selitystavoissa on perää, ja meidän tulee iloita siitä, että tarkat ja tunnolliset tutkijat kääntävät huomionsa luonnon yliaistillisiin ilmiöihin. Pääasia on ensin tosiseikan tunnustaminen, sitten kyllä seuraa selitys perässä.

Kuinka nyt on käyvä »metapsykiikan?« Onko tiede yleisemmin ottava tutkiakseen niitä yliaistillisiä ilmiöitä, joita tähän saakka on kutsuttu mediumistisiksi, spiritistisiksi ja okkultisiksi, nyt, kun niille on annettu tieteelliselle kajahtava nimi? Jos niin tapahtuisi, olisi paljon voitettu. Viidenkymmenen vuoden kuluttua koko maailma tunnustaisi metapsyykkiset ilmiöt, vaikka vanha spiritistinen henkijhypoteesi vähitellen olisi unohtunut. Tiedemiehet olisivat keksineet kaikenmoisia komeita kreikkalaisia nimityksiä mediumismiin ja spiritismiin monenkaltaisille ilmiöille, ja suuri yleisö jo puhuisi ihmisen »alitajunnasta« joka erinäisissä tapauksissa saattaisi vaikuttaa ulkonevastikin. Silloin tällöin joku tutkija tosin huomauttaisi, että on ilmiöitä, joita ei mikään muu selitä kuin vanha spiritistinen henki-otaksuma, mutta hänen äänensä ei pitkiin aikoihin kuuluisi yleisessä humussa. Kuitenkin olisi maaperä valmis, ja päivä koittaisi, jolloin ei ainoastaan tutkittaisi, mutta myöskin ymmärrettäisiin kaikkia ilmiöitä. Ja jos professori Richet'n keksimällä nimellä on yhtä hyvä onni kuin »metafysiikalla« ja »hypnotismilla«, olemme kyllä valmiit oppimaan ulkoa senkin kreikkalaisen sanan.

Kannattaako tutkia spiritismiä tieteellisesti? Tähän kysymykseen vastaa professori Richet ehdottoman myöntävästi eräässä pitkässä kirjotuksessa *Annals of Psychical Science*'in¹ tammikuun numerossa. Sama kirjoitus on ilmestynyt ruotsiksi »I vår tids lifsfrågor« nimisessä aikakauskirjassa. (Förtjäna de s. k. spiritistiska fenomenen en vetenskaplig undersökning?) Prof. Richet perustaa todistelunsa seuraaviin argumentteihin:

1) »Spiritismen tosiasiat ja teoriat eivät vastusta tieteen.

2) Kirjotusten, kertomusten, uutisten ja kokemusten lukumäärä on siksi suuri ja ne ovat siksi uskottavien henkilöiden vahvistamat, että on väärin lykätä tämä kaikki luotaan tutkimatta sitä puolueettomasti ja vakavasti.

3) Meidän aikamme tiede on vielä siksi kehittymätön, verrattuna siihen, mitä tulevaisuudessa tullaan tietämään, että kaikki on mahdollista, yksin sekin, mikä nyt näyttää meistä ylen ihmeelliseltä.

4) Spiritismen sielutieteelliset mahdollisuudet eivät ole semmoisia, että ne edeltä käsin voisivat pidättää meitä tutkimasta niitä ilmiöitä, joita kokeellisesti saattaa tutkia.«

Taitavasti ja mielenkiintoa herättävästi hän sitten selittelee noita argumenttejään. Hänen loppupäätöksensä kuuluvat näin:

»Sen sijaan, että syrjäyttävät spiritismen, pitäisi tiedemiesten tutkia sitä. Fyysikkojen, kemistein, fysiologein, filosofein pitäisi oppia tuntemaan ja ymmärtämään niitä tosiasioita, joita spiritistit esittävät. Pitkällinen ja tunnollinen tutkiminen on tarpeen. Tämä tutkimus on varmasti vievä hyviin tuloksiin, sillä olkoot teoriat kuinka hullunkuriset tahansa, tosiasioita ne eivät kykene muuttamaan. Ja vaikka onkin paljon erehdyksiä ja näköhäiriöitä spiritistein kertomuksissa, on niissä kuitenkin luultavasti – ja varmastikin – monta totuutta, joita meiltä vielä peittää salaperäinen hämärä. Kun näitä totuuksia paremmin ymmärretään, muuttavat ne pohjia myöten meidän nykyisiä heikkoja käsityksiämme ihmisestä ja maailmasta.«

¹ Tästä vuodesta alkaen ilmestyy englanninkielinen painos prof. Richet'n ranskalaista aikakauskirjaa „Annales des sciences psychiques“.

Uskonnollista taikauskkoa. Tanskassa ilmestyi äskettäin erään protestanttisen papin kirjottama kirja nimeltä »Kan der leves paa religiös overtro?« (Saattaako elää uskonnollisella taikauskolla?), jossa tekijä sangen tarkalla ja oikealla tavalla tekee selkoa nykyajan positivismista, spiritismista ja teosofiasta. Hänen johtopäätöksensä on kuitenkin se, että nämä kaikki ovat vaarallisia taikauskon muotoja, jotka vievät epätoivoon ja henkiseen haaksirikkoon kaikkia kristityitä, jotka niihin ryhtyvät. Ei ole ihmettä, että kristitty pappi katsoo näitä suuria ja laajoja tutkimuksia oman ahtaan uskonnollisen käsityksensä valossa, mutta ilahuttava on, että kirkonkin puolelta ruvetaan huomaamaan näitä edistyspyrintöjä ja ottamaan niistä lähemmin selkoa. »Eivät sentään kaikki tanskalaiset pappimme ole yhtä ahdasmielisiä«, lausuu Theosophical Review'n tanskalainen kirjeenvaihtaja. »Täällä Kööpenhaminassa on kaksi nuorta pappia, jotka ovat omaksuneet karman ja reinkarnationin opit ja julistavat niitä saarnastuoleiltaan.« Ja tämä on todella enemmän kuin mitä voimme sanoa Suomen papeista!

Teosofisen Seuran laillistuttaminen. Huhtikuun 3 p:nä 1905 on presidentin eversti Olcottin tiedonannon mukaan Teosofinen Seura merkitty Indian lakien alaiseksi, jonka kautta Seuralla nyt on laillinen oikeus hallita omaisuuttaan ja pitää puoliaan tuomioistuimen edessä. Tämän yhteydessä on tehty eräitä muutoksia Seuran säännöissä.

E.

Teosofia ja yliopistonuoriso. Innokas työntekijä teosofian alalla on Saksassa toht. *Rudolf Steiner*. Tämä tunnettu Goethe-tutkija on nyt muutamia vuosia tehnyt työtä yksinomaan teosofian eteen, julkaisemalla kirjoja ja aikakauskirjaa »Luzifer-Gnosis« sekä luennoimalla Berlinissä ja muissa Saksan kaupungeissa. Kevään kuluessa hän on useassa paikassa luennoinut »Goethestä ja teosofiasta« ja parastaikaa hän pitää sarjan luentoja Berlinissä seuraavista aineista: »Teologinen tiedekunta ja teosofia«, »Lakitieteellinen tiedekunta ja teosofia«, »Lääketieteellinen tiedekunta ja teosofia« sekä »Filosofinen tiedekunta ja teosofia«. Näillä luennoillaan hän tahtoo kääntyä yliopistonuorison puoleen ja herättää heissä halua ja intoa teosofisiin tutkimuksiin.

Tapahtui vallan äsken, että pappi lausui työmiehestä, joka on innokas teosofi, seuraavat merkille pantavat sanat: »parempi olisi, että hän olisi juoppo kuin teosofi, sillä jos hän olisi juoppo, olisi toivoa hänen sielunsa pelastuksesta, mutta nyt teosofina hän on kadotuksen lapsi«. Jos nämä sanat edustaisivat Suomen papiston kantaa yleensä, olisi toivo papiston heräämisestä heikko; mutta eiköhän moni pappi jo ole hylännyt tuota elähtänyttä helvetinoppia ainakin sen kaikista kurjimmassa muodossa?

Le guetteur.

Eurooppalainen Federatsioni. Tämän kuun 8-10 päivänä Lontoossa nyt jo olleeseen eurooppalaisen liiton toiseen vuosikokoukseen on Suomen teosofien edustajana matkustanut Pekka Ervast. Keskuudestansa ovat totuudenetsijät koonneet stipendiaatille matkavarat. Tulevassa lehdessä saamme tietää matkan tulokset.

Omatunto, Teosofinen aikakauslehti on Suomessa olevain totuudenetsijäin *kansallisomaisuus*. Omaisuutta hoitaa komitea, johon kuuluu 7 jäsentä. Lehdessä julkaistuihin kirjoituksiin nostetaan palkkio taloudenhoitajalta.

500 markan lahjoituksen aikakauslehdellemme on lähettänyt eräs ystävä, joka tahtoo olla tuntemattomana, Ruotsinmaalta. Sulimmat kiitokset jalolle tuntemattomalle!

Uutta kirjallisuutta. Nyt on painosta ilmestynyt mieltäkiinnittävä, arvokas pikku kirjanen: *Mistä tulen? Mihin menen?* C. du Prel'in teoksesta »Das Rätsel des Menschen« suomentanut S. Grönstrand. Hinta 1: –.

Ensi viikolla annetaan painoon: *Bhagavad Gita* eli *Herran Laulu*, joka valmistunee ennen joulua. Parhaillaan on myöskin työn alla C. S. teos: „*Iloinen Sanoma*.“

Joululehteä varten pyydämme kaikkia kunn. tilaajia ja kirjailijoita suosiollisesti ajoissa lähettämään niitä kirjoituksia, joita he halajaisivat lehdessä julaistaviksi.

Martti Humu.

Omatunto 1905, N:o 4, Helsingissä, heinäkuun 15 p:nä 1905, s. 82-85.